

A Nemzetközi Tájökológiai Társulás (IALE) tevékenysége

Napjainkban a táj kutatás legaktívabb nemzetközi szervezete a Nemzetközi Talajökológiai Társulás /International Association for Landscape Ecology= IALE/. Az önálló nemzetközi szervezet kezdeményezői holland tájökológusok voltak, akik már a 60-as évektől rendeztek szimpóziumokat. 1982-ben, a VI. szlovákiai tájökológiai szimpóziumon /Pöstyénben/ jelentették be a nemzetközi tájökológiai tudományos szervezet, a IALE megalakulását.

A IALE Első Nemzetközi Szemináriumára 1984-ben Dániában /Roskilde/, a másodikra 1987-ben az NSZK-ban /Münster/ került sor. 1991-ben a kanadai Ottawa lesz a házigazda.

A IALE ma már közel 1000 tagot tömörítő tekintélyes nemzetközi testület. Jelenleg 10 munkacsoportja van. Agroökoszisztémák tájökológiai kérdései /munkacsoportvezető: H. GULINCK, Belgium/, A Rajna-vízgyűjtő tájökológiája /vezető: R.G. JONGMAN, Hollandia/, A Duna-vízgyűjtőjének tájökológiája /vezető: H. MARINOV, Bulgária/, Tengerparti területek tájkezelése /vezető: J. VISSER, Hollandia/, Sivatagi tájökológia /vezető: L. OLSVIG-WHITTAKER, Izrael/, Kultúrókológia /vezető: H. SVOBODA, J. FANTA, Hollandia/, Urbán-ökológia /vezető: T. BARTKOWSKI, Lengyelország/, Tájökológiai tervezés /vezető: L. MIKLÓS, Csehszlovákia/, Földrajzi Információs Rendszerek /vezető: R. H. BUNCE, Nagy-Britannia/, végül az ún. Ökológiai infrastruktúra munkacsoport /vezető: P.M. OPDAM, Hollandia/. Ökológiai infrastruktúra alatt azt értik, hogy a növény és állatpopulációk élőhelyei /habitat/ milyen tulajdonságokkal, lehetőségekkel rendelkeznek a társadalmi-gazdasági tevékenység miatt állandóan változó környezetben. Évente két alkalommal jelenik meg a IALE Bulletin, a pozsonyi intézetben szerkesztett Ekológia, valamint az USA-ban kiadott Landscape Ecology. A legszorosabb kapcsolatot az INTECOL-lal, a Nemzetközi Ökológiai Társasággal tartja fenn a IALE. Vezetői holland, dán, nyugatnémet, kanadai és az egyesült államok-beli tudósok, de a tudományos rendezvényekre rendszeresen érkeznek Belgiumból, Franciaországból, Nagy-Britanniából, Svédországból, Ausztriából, Ausztráliából, Thaiföldről, Japánból, stb. is. Jelenleg az elnöki tisztséget G. MERRIAM /Ottawa/ tölti be, a titkárság Dániában /Roskilde/ működik.

A IALE eddigi két nemzetközi szemináriumán és a szlovákiai rendezvényeken Magyarországon kívül az NDK, Lengyelország és Csehszlovákia is képviseltette magát. Ezek az összejöveteleken a fő szerepet azok a kutatások kapják, amelyek a sűrűn lakott Nyugat-európai országok természeti tájait érő

társadalmi hatások következményeivel foglalkoznak. Emiatt érezhető is egy bizonyos feszültség a fejlett és a fejlődő országok tájökölógusai között. Nehéz ugyanis pl. egy hollandiai kultúrtáj erdősávjainak, fasorainak ökológijával kapcsolatos tájökölógiai problémákat összevetni például az indiai Kashmirban folyó kiterjedt erdőirtás tájökölógiai következményeivel. Ez utóbbi ugyanis - sok esetben a helyi lakosság alapvető létszükségleteinek kielégítése miatt - nehezen kiküszöbölhető tevékenység. A két problémátípus vizsgálata során tehát alapvető módszertani, szemléleti különbségek ütköznek.

A IALE tanácskozásokon központi kérdés a természetes élővilág térbeli elrendeződését, mozgási lehetőségeit és egyéb tulajdonságait /diverzitás, stabilitás, stb./ érintő környezetváltozás vizsgálata. Emberi, társadalmi hatások rendszerelméleti feltárásában, s ennek során talajtani kérdésekben is nagy szerepet kap az ökológiai szemlélet.

A Münsterben elhangzott előadások között pl. volt olyan, amely azt vizsgálta, hogy milyen lehetőség van talajtani adatokon nyugvó tájtipustérképezésre, milyen talajtani és biogeográfiai következményekkel jár egy konkrét vízrendezés, lehetséges-e biotópkörülhatárolás talajnedvességadatok alapján, milyen talajtani, stb. következményei vannak a földhasználat megváltoztatásának, méginkább egy-egy sokszáz éve szántóként használt terület művelésből való kivonásának, vagy pl. milyen biogeokémiai kapcsolat van a növényzet és a talaj között.

A felsorolt témák mindegyikében az ökológiai szemléletű táj kutatás gyakorlatias szelleme tükröződik. Mindig konkrét tájrendezési, tájhasználati problémákról van szó, amelyeket terepi munkával nyert adatokkal, korszerű eszközök /számítógépek, távérzékelés/ segítségével a legszélesebb rendszerkapcsolatokat - természeti és társadalmi kölcsönhatásokat - figyelembe véve igyekeznek megoldani.

A nemzetközi tanácskozások közti időszakban a tudományos eredmények bemutatására a nemzeti IALE csoportok előtt nyílik lehetőség. Ilyen szervezet működik Csehszlovákiában és Lengyelországban is. Az utóbbi két IALE Közgyűlésen /Münster, illetve Zemplénské sirava/ fokozott bátorítást adtak a nemzeti szervezetek munkájához. Ennek érdekében alakult meg a IALE Kelet-Európai Regionális Szervezete is /1987/. A Regionális Szervezet vezetőségét a legutóbbi szlovákiai rendezvényen választottuk meg:

Elnök: M. RUZICKA /Csehszlovákia/
Alelnök: T. BARTKOWSKI /Lengyelország/
Alelnök: G. HAASE /NDK/
Titkár: M. KOZOVA /Csehszlovákia/
Titkárság: T. HRNCIAROVA /Csehszlovákia/
Pénzügyek: P. NOVÁČEK /Csehszlovákia/

A regionális szervezet ülésén hivatalosan felkérték a résztvevőket, hogy a meglévő nemzeti csoportok fokozzák aktivitásukat, illetve Magyarországon, az NDK-ban, Szovjetunióban és Bulgáriában alakuljon meg a nemzeti IALE csoport.

A Magyar Nemzeti Szekció megszervezése 1988 őszén kezdődött. A Magyar Nemzeti Szekció alakuló ülése 1989. október 20-án az Élelmiszeripari és Kertészeti Egyetem Tájrendezési Tanszékén volt, ahol a KLTE, A Kertészeti Egyetem, az MTA RKK, az ERTI, a BVTV és a BM Főcsoport képviseltette magát. A megválasztott vezetőség /elnök: PINCZÉS ZOLTÁN egyetemi tanár, KLTE Debrecen, titkár: CSIMA PÉTER docens, Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem Budapest/ vázolta a Magyar Szekció tervezett működését. Elhangzott, hogy évente kétszer egy-egy napos szakmai programot szervezünk. Minden alkalommal valamely intézmény, vagy kutatócsoport ismertetne egy konkrét táj kuta-

tási feladatot, megbízási munkát, s a résztvevők az ennek kapcsán felmerülő elméleti és gyakorlati nehézségeket vitatják meg.

A szervezet működése nyílt, továbbra is várjuk minden érdeklődő jelentkezését. Az alakuló ülés óta felvettük a kapcsolatot a Talajtani Kutató Intézetben, a Vízügyi Kutató Intézetben, illetve az Országos Meteorológiai Szolgálatnál dolgozó kutatókkal.

CSORBA PÉTER
Kossuth Lajos Tudományegyetem,
Debrecen

Érkezett: 1990. január 25.